

Inovativni pristopi v izobraževanju – uporaba socialnih omrežij v programu Naravovarstvo

Namen članka je ugotoviti, kako so cilji višješolskih strokovnih programov lahko doseženi z inovativnimi izobraževalnimi pristopi, kamor sodi tudi uporaba socialnih omrežij. V članku je obravnavana uporaba socialnih omrežij v izobraževanju v višješolskih strokovnih programih Upravljanje podeželja in krajine ter Naravovarstvo, zlasti za pridobitev kompetenc pri predmetu Poslovno sporazumevanje in vodenje.

Izvedena je bila kritična analiza uporabnosti nekaterih socialnih omrežij ter anketiranje med študenti višješolskega študija o uporabi socialnih omrežij. Ugotovitve se nanašajo na prednosti, kot so povezava z zabavo, možnost hitrega kontaktiranja želenih oseb, krepitev lastnega profesionalnega omrežja oz. socialnega kapitala, možnost pridobitve zaposlitve, izmenjava mnenj, delitev svojih razmišljanj, člankov, videoposnetkov, bolj sproščena komunikacija in bolj zanimiv študij. Kot slabost so izpostavljene trditve, da je tovrstna komunikacija neosebna, povzroči pomanjkanje osebnih stikov in tudi pomanjkanje rekreacije v naravi.

Socialna omrežja uporabnikom omogočijo oblikovanje skupin, v katerih lahko komunicirajo med sabo javno ali zasebno. Predstavljajo sodelovalno omrežje, v kateri se udeleženci znajdejo v vlogi ustvarjalcev, kar tudi spodbuja vseživljenjsko učenje.

Ključne besede: socialna omrežja, inovativni izobraževalni pristopi

Innovative Approaches – the Use of Social Networks in the Programme Environmentalism

The purpose of this article is to find out in what ways the aims of the Higher Vocational College programmes can be achieved with innovative educational approaches. One of such approaches can also be the use of social networks, which is presented here, especially in the context of educational programmes Countryside Management and Environmentalism, with emphasis on competence building at the subject Business communication and management. A critical analysis of some social networks usability has been conducted and a questionnaire on the same topic has been carried out among the Higher Vocational College students. The results refer to advantages, such as, entertainment, possibilities of quick contacts, building up of our own professional networking and social capital, possibilities of getting new jobs, exchange of opinions, thought sharing, exchange of article and videos, more interesting studies and relaxed communication.

Some disadvantages have been also pointed out: claims that such a type of communication causes a lack of personal contacts and a lack of recreation in nature.

Social networks enable formation of groups for public and private communication. They function as collaborative network of creative participants, which encourages lifelong learning process.

Key words: social networks, innovative educational approaches

1 Uvod

Spremembe, ki jih prinašajo možnosti družabnih medijev, bodo korenito spremenile tudi naš način učenja in ustvarjanja. Kot se je izkazalo, so tehnologije in rešitve Spleta 2.0 v obliki družabnih medijev enkratna orodja za izvajanje izobraževanj. Predstavljajo sodelovalno infrastrukturo, v kateri se uporabniki oziroma udeleženci spletnih dogodkov znajdejo v vlogi soustvarjalcev, s čimer odprejo pregrado ustvarjalnosti, za katero nihče pravzaprav ni vedel, da obstaja. Na osnovi te nove paradigme interneta imamo danes opravka z informacijami, ki so rezultat sodelovanja množice ustvarjalnih posameznikov iz različnih področij življenja.

Pri *pedagoškem vidiku* e-izobraževanja je treba proučiti, ali neko učno okolje omogoča izpeljavo učnih aktivnosti za doseganje načrtovanih učnih ciljev v okviru nekega programa izobraževanja. V e-izobraževanju nas navadno zanimajo predvsem tisti elementi, ki omogočajo interaktivno delo udeležencev. Sodobna učna okolja večinoma upoštevajo ta vidik ali omogočajo celo več opcij, kot jih je smotrno uporabiti pri izpeljavi posameznega programa e-izobraževanj (Bregar et al., 2010).

Zakon o višjem strokovnem izobraževanju (2004) v svojem 2. členu določa, katere naloge opravlja višja strokovna šola. Med njimi bi izpostavila tri, ki so posredno povezane z inovativnimi pristopi v izobraževanju. In sicer višja šola spodbuja vseživljenjsko izobraževanje; omogoča razvoj in doseganje čim višje ravni ustvarjalnosti ter razvija samostojno kritično presojanje in odgovorno ravnanje. Znotraj višješolskih strokovnih programov Upravljanje podeželja in krajine ter Naravovarstvo sem pregledala katalog znanja za predmet Poslovno sporazumevanje in vodenje (v obeh višješolskih programih je katalog znanja enak). Možnosti uporabe inovativnih pristopov vidim v ciljih za pridobitev kompetenc, kot so: kakovost medosebnega in poslovnega sporazumevanja, obvladovanje strategij samostojnega učenja in načrtovanja osebnega razvoja, razvijanje aktivnega pristopa pri iskanju virov informacij in znanja, učinkovito vključevanje v sporazumevanje in odnose v skupino in organizacijo, kooperativnost in timsko delo. Kot informativne cilje pa katalog znanja navaja poznavanje in utemeljevanje načinov in metod poslovnega sporazumevanja, vrednotenje kakovosti poslovnega sporazumevanja ter analiziranje in vrednotenje možnih ovir in motenj sporazumevanja.

Za doseganje vseh teh ciljev v izobraževanje lahko vključujemo sodobne tehnologije. Izobraževalci želimo uporabiti tisto, kar je priljubljeno v družbi. To je v veliki meri racionalno – navsezadnje, če študenti obvladajo delo z računalniki, mobilnimi telefoni ali nekaterimi spletnimi aplikacijami, zakaj ne bi tega znanja tehnologije uporabili za poučevanje in učenje?

Družbeni mediji preoblikujejo način komuniciranja med uporabniki svetovnega spleta. Informacije, posredovane v socialna omrežja, so deležne takojšnjega odziva vedno prisotne internetne/spletne publike, v obliki komentarjev, kratkih sporočil itd. Družbeni mediji in vse bolj vseprisotna socialna omrežja omogočajo komunikacijo v realnem času med posamezniki in skupinami, ki jih družijo podobni interesi na najrazličnejših področjih od globalne politike do iskanja najboljše lokalne restavracije.

2 Družabna spletišča (spletne skupnosti)

Za socialna omrežja je značilno, da zblížujejo proizvajalce in potrošnike/uporabnike: potrošniki postajajo proizvajalci zaradi oblikovanja novega in delitve z ostalimi, potrošniki postajajo proizvajalci učnega materiala (odprtost nastajanja materialov), kar je za nas najbolj pomembno, pa socialna omrežja zblížujejo različne kontekste učenja in vire ter spodbujajo vseživljenjsko učenje, ki je sposobno izražanja v različnih oblikah (Attwell, 2007).

2.1 Značilnosti družabnih spletišč

Med vsemi lastnostmi je za socialna omrežja najbolj bistvena skupnost. Socialna omrežja omogočijo uporabnikom oblikovanje skupin, v katerih lahko uporabniki komunicirajo med sabo javno ali zasebno. Uporabniki so lahko v nekem socialnem omrežju člani večjih skupin, ki so lahko med seboj povezane. Individualni uporabniki sodelujejo v socialnih omrežjih v splošnem zaradi komuniciranja s prijatelji in znanci, samopromocije, spoznavanja novih ljudi, izmenjave informacij, uporabnih vsebin itd.

Spletišča omogočajo interaktivno izmenjavo informacij, interoperabilnost (tj. povezljivost informacijskih sistemov, ki se zrcali preko učinkovitih elektronskih storitev), uporabniško-orientirano načrtovanje in sodelovanje na svetovnem spletu. Gre torej za izkoriščanje tehnologije interneta na bolj interaktiven in sodelovalen način, s poudarkom na družbeni interakciji in kolektivni inteligenci, saj predstavlja nove možnosti izrabe svetovnega spleta in bolj učinkovito vključevanje njegovih uporabnikov. Za razliko od tradicionalnih medijev komunikacija ni več omejena na enosmerno posredovanje informacij med spletno stranjo in enim uporabnikom, temveč gre za interakcijo med uporabniki, ki dostopajo do spletnih vsebin, ki jih generirajo in dopolnjujejo še drugi uporabniki. Vsi uporabniki so naenkrat del velike spletne sodelovalne skupnosti, eni bolj in drugi manj aktivni.

2.2 Uporaba v izobraževanju

Različna orodja se uporabljajo za različne namene. Iz izkušenj pri predmetu Poslovno sprazumevanje in vodenje sodobne tehnologije vplivajo na izobraževalni proces, na študente in na predavatelja. Poleg izobraževanja omogočajo tudi nadzor nad udeleženci (npr. v učnem okolju Moodle se da sproti preverjati in ocenjevati individualno oddane naloge, aktivnosti v forumu, blogu ...).

K rednemu obiskovanju učnega okolja študente spodbujamo s forumom – v diskusiji rešujemo aktualne probleme. Forum je zelo uporaben, možno ga je pregledovati v različnih oblikah. Uporabljamo ga lahko za različne debate. Udeleženci se lahko odločijo, ali želijo biti obveščeni po e-pošti glede novih objav v forumu. Da je forum smiselno uporabljati, kaže tudi podatek, da forume mladi veliko uporabljajo – kar 80 % mladih uporabi internet za pošiljanje sporočil na forume, bloge ali socialna omrežja – to kažejo izsledki raziskave o uporabi informacijskih in komunikacijskih tehnologij, ki jih je decembra 2010 objavil evropski statistični urad Eurostat (<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/10/193&format=HTML&aged=0&Xlanguage=EN&guiLanguage=en>).

3 Metodologija

Izvedena je bila kritična analiza uporabnosti nekaterih socialnih omrežij ter anketiranje med študenti višješolskega študija o uporabi socialnih omrežij. Raziskava je bila opravljena s spletno anketo med 76 študenti Naravovarstva v februarju in marcu 2012. Anketa je vsebovala 16 vprašanj na temo uporabe socialnih omrežij zasebno in za opravljanje študijskih aktivnosti. Podatke smo obdelali v Microsoft Excelu 2007.

4 Kritična analiza uporabnosti nekaterih socialnih omrežij

Socialno mreženje je bilo priljubljeno v različnih oblikah od začetka interneta. V socialno mreženje so pogosto vključena orodja s funkcionalnostjo, podobno blogom, Twitter, Flickr, forumi itd. Uporabniki ustvarijo račun s povezovanjem storitev in oblikujejo svoj profil. Prek iskalnih mest lahko uporabnik obrazec poveže z drugimi ljudmi.

4.1 Facebook v izobraževanju

Facebook je danes največja in najbolj razširjena virtualna socialna mreža, ki je namenjena predvsem zabavi in virtualnemu druženju. V ta namen je Facebook omogočil nove funkcije, ki jih je združil v aplikaciji pod naslovom 'Oglasi in poslovne rešitve' in vključujejo poslovne oglase, poslovne strani ter poslovne rešitve. Za večino ljudi je Facebook družabni prostor za neformalne pogovore, gradnjo in vzdrževanje odnosov in voajerske odglede profilov.

Najbolj uporabne in priljubljene aplikacije, ki jih ponuja Facebook:

- Facebook Klepetalnica (*Chat*) – Klepet je namenjen odprtemu (online) pogovoru oziroma komuniciranju na spletu v realnem času.
- Facebook Igre (*Games*) – Ta aplikacija omogoča igranje igrice, v katerih lahko sodeluje neomejeno število uporabnikov Facebooka.
- Facebook Sporočila (*Mail*) – Omogoča pošiljanje in sprejemanje tekstovnih sporočil na enak način, kakor lahko to počnemo preko drugih aplikacij, kot je na primer MS Outlook.
- Facebook Poišči prijatelja (*FindFriends*) – S to aplikacijo lahko iščemo svoje prijatelje, znance, sodelavce ali pa popolne tujce, ki so že uporabniki spletne mreže Facebook.

Kot prednosti Facebooka v izobraževanju bi izpostavila (povzeto po http://www.facebook.com/note.php?note_id=233411599933&comments&ref=mf):

- povezovanje z ljudmi z vsega sveta,
- možnost hitrega kontakta z željeno osebo,
- srečevanje s starimi znanci,
- pogovor v živo,
- dodajanje fotografij, člankov, komentarjev, videoposnetkov ...,
- pridobivanje poslovnih stikov in poslovnih priložnosti,
- uporabo za poslovne namene (zajemanje ciljne skupine),
- ažurno prenavljanje strani, aktualne in sveže podatke,
- brezplačno uporabo.

Kot slabosti Facebooka vidim (povzeto po http://www.facebook.com/note.php?note_id=233411599933&comments&ref=mf):

- neosebnost,
- odtujenost in povzročanje pomanjkanja osebnih stikov v živo,
- možnost zlorabe in goljufije,
- preveč nepotrebnih informacij in »spama« (vsiljene pošte), plačanih oglasov se npr. ne da odstraniti,
- nadlegovanje,
- ko enkrat objaviš fotografijo, video itd. in nekdo komentira objavljeno, to vidijo vsi tvoji prijatelji, tudi izven skupine.

4.2 LinkedIn v izobraževanju

LinkedIn je spletišče, ki omogoča tudi iskanje zaposlitve in je zato nekoliko bolj poslovno usmerjeno. Namen spletne strani LinkedIn je omogočiti registriranim uporabnikom, da vzpostavijo stran s svojimi kariernimi podatki ter podatki o osebah, ki jih poznajo in pri poslovanju zaupajo. Te mreže poznanstev naj bi olajšale ustvarjanje poslovnih stikov ter iskanje zaposlitve oziroma zaposlenih, torej naj bi bile v pomoč tako posameznikom oziroma zaposlenim kot podjetjem oziroma delodajalcem.

Spletišče vsebuje osem zelo razčlenjenih zavihkov. Prvi zavihek (*Home*) nas popelje na osnovno stran, pri drugem (*Profile*) lahko spreminjamo, posodabljam, označujemo svoj profil, prosimo za priporočila ali jih komu napišemo, tretji (*Contacts*) nudi kontakte (bolj ali manj pomembne), četrti (*Groups*) skupine (tiste, ki bi nam lahko bile všeč, seznam skupin, ki se ukvarjajo z zaposlitvijo, imamo tudi možnost sestave svoje skupine ...). Peti (*Jobs*) zavihek je povezan z delom (iščemo zaposlitev, ponujamo zaposlitev, dobimo informacijo, kako najbolje priti do zaposlitve – tu nam je v pomoč tabela z raznimi vprašanji, testi, webinar z izkušenimi specialisti – izdelujemo delovni profil, najdemo rešitve za delo), v šestem (*Inbox*) zavihku prejemamo in pišemo e-pošto ter sprejemamo povabila, v sedmem (*Companies*) pa lahko najdemo vse, kar nas zanima o določenih podjetjih, ustanovah (izberemo le področje, ki nas zanima). Osmi zavihek (*News*) vsebuje aktualne posodobitve in shranjene članke; deveti zavihek (*More*) nudi razne povezave (MyTravel Triplt, Events, BlogLink itd.). Zavihke lahko še členimo, kakor tudi lahko dodajamo in odvezujemo različne pogoje, zahteve, ki nam olajšajo oz. skrbijo ali povečajo izbiro zelenega podatka.

Prednosti omrežja so:

- Krepite lastno profesionalno omrežje kar neposredno iz e-poštnega predala. Z enim klikom je mogoče dodajati nove prijatelje.
- Brezplačna uporaba osnovnih storitev.
- Lahko iščete potencialne kadre, stranke, storitve, eksperte, strateške in finančne partnerje itd.
- Drugi najdejo vas iz podobnih interesov, če ste vpisani v sistem.
- Preko kontaktov lahko najdete novo ali boljšo službo.
- Lahko se povežete s strokovnjaki, ki jih poznajo z vami direktno ali posredno povezani posamezniki.

- Ažurno skrbite za svojo socialno mrežo in vodite evidenco kontaktov.
- Najdete primerne partnerje za vstop na tuje trge.
- Včlanite se lahko v skupine, kjer imate možnost diskusije o konkretnih temah s svojega strokovnega področja.

Kot slabost bi označila naslednje:

- Je izrazito posloven, kar morda študente odvrča, a z vidika višješolskega predmeta Poslovno sporazumevanje in vodenje bi bila to lahko tudi prednost.
- Ne vsebuje zabavnih vsebin.
- Morda je premalo uporabljen v našem geografskem prostoru (Slovenija, Evropa).

5 Rezultati in razprava

V anketi o uporabi socialnih omrežij je sodelovalo 76 študentov Naravovarstva, od tega 25 % moških in 75 % žensk. 61 % jih je starih manj kot 24 let, 34 % je starih med 25 in 35 let, 5 % pa jih je starih nad 35 let.

92 % študentov je aktivnih na družbenih omrežjih. Na vprašanje o tem, kako dostopajo so socialnih omrežij, so lahko potrdili več polj, zato je skupni delež večji od 100. Večina jih do socialnih omrežij dostopa preko osebnega računalnika (75 %), nekateri preko mobilnega telefona (38 %) in nekateri tudi preko tabličnega računalnika (4 %).

Tabela 1: Socialna omrežja, na katerih imajo študenti oblikovan svoj profil

Socialno omrežje	Število odgovorov	Delež
Facebook	73	96 %
Twitter	4	5 %
MySpace	2	3 %
YouTube	27	36 %
Flickr	0	0 %
Blogger.com	2	3 %
LinkedIn	27	36 %
Google Plus	11	14 %
Netlog	14	18 %
Windows Live	9	12 %

Na vprašanje o tem, na katerem izmed socialnih omrežij imajo oblikovan svoj profil (tabela 1), so lahko potrdili več polj, zato je skupni delež večji od 100. Ob tem me je malo presenetil relativno nizek delež prisotnosti na LinkedIn (36 %), saj je bila vključitev v omrežje priporočena v okviru predmeta Poslovno sporazumevanje in vodenje z namenom načrtne graditve socialnega kapitala.

Tabela 2: Razlogi za preživljanje časa na socialnih socialnih omrežjih

	Število odgovorov	Delež
Iskanje informacij	42	55 %
Pridobivanje mnenj	23	30 %
Zabava	41	54 %
Druženje	34	45 %
Na tak način sem na tekočem, kaj se dogaja s prijatelji	33	43 %
Izmenjava izkušenj	26	34 %
Delitev svojih razmišljanj	14	18 %
Komuniciranje z družino in prijatelji	23	30 %
Je boljše kot telefon/elektronska pošta	14	18 %
Objava video posnetkov, fotografij	20	26 %
Navezovanje novih stikov	23	30 %
Na tak način sem na tekočem z različnimi dogodki	33	43 %
Eden od načinov spremljanja stroke	10	13 %
Ker socialna omrežja uporabljajo prijatelji	10	13 %
Ker je hitro prideš v stik s prijatelji in družino	25	33 %
Zaradi službe, kariere, krepitve socialnega kapitala	34	45 %
Zaradi študija	25	33 %
Other	3	4 %

Na vprašanje o razlogih za preživljanje časa (tabela 2) na socialnih omrežjih so lahko potrdili več polj, zato je skupni delež večji od 100.

Tabela 3: Uporaba socialnih omrežij za opravljanje študijskih aktivnosti

Ali bi socialna omrežja želeli uporabljati tudi za opravljanje študijskih aktivnosti?	Število odgovorov	Delež
Da, takšen študij bi bil bolj zanimiv.	44	58 %
Da, na takšen način bi bila komunikacija pri določenih študijskih aktivnostih bolj sproščena.	21	28 %
Ne, informacije in gradiva v zvezi s študijem imam raje na enem mestu.	11	14 %
Skupaj	76	100 %

Študenti so za uporabo socialnih omrežij v izobraževalne namene izkazali velik interes (tabela 3). Kar 58 % jih meni, da bi bil tovrstni študij bolj zanimiv.

Ugotovitve raziskave o uporabnosti socialnih omrežij se nanašajo na prednosti, kot so povezava z zabavo, možnost hitrega kontaktiranja zelenih oseb, krepitev lastnega profesionalnega omrežja oz. socialnega kapitala, možnost pridobitve zaposlitve, izmenjava mnenj, delitev svojih razmišljanj, člankov, videoposnetkov, bolj sproščena komunikacija in bolj zanimiv študij. Kot slabost so v okviru odprtih vprašanj izpostavljene trditve, da je tovrstna komunikacija neosebna, povzroči pomanjkanje osebnih stikov in tudi pomanjkanje rekreacije v naravi.

6 Zaključek

Družabna spletišča združujejo več posameznih funkcij (orodij), kot na primer: mogoče je klepetati, pripenjati datoteke, posnetke, linke ..., voditi dnevnike, pregledati, kaj počnejo ostali člani, ali tudi nečlani skupnosti, če nimajo popolnoma zaščitene profila. Mogoče je tudi pisati sporočila in podobno. Različna spletišča omogočajo tudi čisto posebne stvari, kot npr. LinkedIn, ki omogoča tudi iskanje zaposlitve in je poslovno usmerjen.

Povzamemo lahko, da spletišča omogočajo interaktivno izmenjavo informacij, interoperabilnost, uporabniško-orientirano načrtovanje in sodelovanje na svetovnem spletu. Uporabnikom nudi možnost interaktivnega sodelovanja in prevzemanja vloge ustvarjalcev vsebin v okviru virtualnih skupnosti, v nasprotju s spletnimi stranmi iz začetkov interneta in svetovnega spleta, ko so bili uporabniki omejeni na pasivni ogled posredovanih vsebin. Gre torej za izkoriščanje tehnologije interneta na bolj interaktiven in sodelovalen način, s poudarkom na družbeni interakciji in kolektivni inteligenci, saj predstavljanja nove možnosti izrabe svetovnega spleta in bolj učinkovito vključevanje njegovih uporabnikov.

Za razliko od tradicionalnih medijev, za katere je značilen način razširjanja informacij in znanja iz enega vira, socialna spletišča uveljavljajo komunikacijo enakih med enakimi in gradijo na aktivni vlogi posameznih udeležencev. Komunikacija ni več omejena na enosmerno posredovanje informacij med spletno stranjo in enim uporabnikom, temveč gre za interakcijo med uporabniki, ki dostopajo do spletnih

vsebin, ki jih generirajo in dopolnjujejo drugi uporabniki. Vsi uporabniki so naenkrat del velike spletne sodelovalne skupnosti, eni bolj drugi manj aktivni.

Socialna omrežja uporabnikom omogočijo oblikovanje skupin, v katerih lahko komunicirajo med sabo javno ali zasebno. Predstavljajo sodelovalno omrežje, v kateri se udeleženci znajdejo v vlogi ustvarjalcev, kar tudi spodbuja vseživljenjsko učenje.

7 Literatura in viri

Attwell, G. *Personal learning environments - the future of elearning* (online). 2007. (citirano 7. 2. 2012). Dostopno na naslovu:

<http://www.elearningeuropa.info/files/media/media11561.pdf>.

Bregar, L., et al. (2010) *Osnove e-izobraževanja*: priročnik. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 2010.

Družbeni mediji (online). 2010. (citirano 7. 2. 2012). Dostopno na naslovu: www.scribd.com/doc/40145216/Družbeni-mediji-30092010.

Facebook (online). 2012. (citirano 7. 2. 2012). Dostopno na naslovu: www.facebook.com.

Eurostat (online). 2011. (citirano 7. 2. 2012). Dostopno na naslovu: (<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/10/193&format=HTML&aged=0&Xlanguage=EN&guiLanguage=en>).

Grodecka, K. (ur.), Wild, F. (ur.), Kieslinger, B. (ur.) (2008). *How to use social software in higher education*: a handbook from the iCamp project. [S. l.]: iCamp.

LinkedIn (online). 2012. (citirano 7. 2. 2012). Dostopno na naslovu: www.linkedin.com.

Siemens, G., in Tittenberger, P. *Handbook of emerging technologies for learning*. Athabasca University (Canada), 2009.

Zakon o višjem strokovnem izobraževanju. *Uradni list Republike Slovenije*, št. 86/2004.